

Рекомендації за результатами обговорення Концепції змін до законів України щодо підвищення прозорості фінансування політичних партій і виборчих кампаній

*Сімеїз,
20 грудня 2008 року*

1. Державне фінансування повинно здійснюватись у формі фінансування статутної діяльності політичних партій, не пов'язаної з участю партій у виборах, та у формі відшкодування витрат коштів виборчих фондів на здійснення передвиборної агітації.
2. Граничний обсяг державного фінансування статутної діяльності партій визначатиметься на підставі додаткового дослідження зарубіжного досвіду.
3. Державне фінансування статутної діяльності політичних партій виділяється на чітко визначені Законом витрати (підтримка молодіжних, жіночих та інших об'єднань громадян, внутрішньопартійний розвиток).
4. Право на державне фінансування статутної діяльності отримують партії, за кандидатів від яких на останніх виборах народних депутатів України було подано не менше 2% голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.
5. Кошти Державного бюджету України на фінансування статутної діяльності партій обліковуються на окремому рахунку, який відкривається партією. Такі кошти можуть бути перераховані на рахунки місцевих організацій партій лише за умови відкриття ними відповідних окремих рахунків. Забороняється перерахування коштів з таких рахунків на рахунки, на які надходять кошти від фізичних та юридичних осіб, а також на рахунки виборчих фондів. Зарахування коштів фізичних та юридичних осіб на рахунки, на яких обліковуються кошти Державного бюджету України, забороняється.
6. Кошти Державного бюджету України, виділені для фінансування статутної діяльності партій, які не було використано протягом фінансового року, повертаються до Державного бюджету України.
7. Процедура закупівель робіт, товарів і послуг за кошти Державного бюджету не поширюється на партії.
8. У Законі „Про політичні партії в Україні” та у законах про вибори закріплюється визначення поняття внеску, яке відповідає визначенню внеску на користь партії в Єдиних правилах проти корупції (тобто, під внеском слід розуміти внески як у грошовій, так і у негрошовій формі).
9. Зберігаються всі існуючі обмеження щодо фінансування партій фізичними та юридичними особами, передбачені статтею 15 Закону „Про політичні партії в Україні”.
10. Обмеження граничного розміру щорічного внеску на користь партії від однієї фізичної та однієї юридичної особи визначатимуться з урахуванням зарубіжного досвіду у відповідній сфері, який буде досліджено додатково.
11. Доцільно заборонити здійснення внесків на користь партій особами, які є постачальниками робіт, товарів та послуг для потреб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, частка доходів яких від постачання робіт, товарів та послуг органам державної влади та органам місцевого самоврядування перевищує визначену законом межу. Така межа має бути визначена за результатами дослідження відповідного зарубіжного досвіду.
12. Врахування у законах України положень Єдиних правил проти корупції щодо конфлікту інтересів при регулювання внесків, регулювання фінансування та звітності пов'язаних з партією осіб буде здійснено за результатами відповідних консультацій з Секретаріатом ГРЕКО.

13. Граничний розмір членських внесків від однієї особи на користь партії протягом року не може бути більшим за граничний розмір щорічного внеску на користь партії від однієї фізичної особи.
14. Кредит, який отримується партією, вважається внеском, і підлягає обмеженню за розміром у відповідності до загальних обмежень, встановлених для внесків.
15. Фізична особа може здійснити прямий внесок через установу банку на користь партії лише за умови пред'явлення паспорта та оригіналу ідентифікаційного коду.
16. Особа, яка здійснює внесок на користь партії у негрошовій формі, зобов'язана письмово поінформувати про це партію (місцеву організацію партії), на користь якої здійснюється такий внесок, і вказати грошову вартість внеску, здійсненого у негрошовій формі. Під час проведення загальнодержавних або місцевих виборів особа може здійснити внесок у негрошовій формі на користь партії, блоку, місцевої організації партії, кандидата на виборах лише за умови отримання попередньої згоди відповідного суб'єкта виборчого процесу.
17. Партії здійснюють підготовку звітів, які подаються до органів податкової служби та цільових фондів, у загальному порядку.
18. Партії здійснюють підготовку щорічних звітів про надходження і використання коштів, які подаються до органу контролю не пізніше як на двадцятий день місяця, наступного за місяцем закінчення звітного періоду (дату слід уточнити на основі додаткового дослідження положень чинного законодавства щодо строків звітності з метою забезпечення уніфікації строків подання партіями відповідних звітів).
19. Звіт про надходження і використання коштів партією повинен містити загальну і спеціальну частину. В загальній частині вказуються прямі та непрямі внески на користь партії від фізичних, юридичних осіб та з Державного бюджету протягом звітного періоду (сумарно по кожному джерелу), напрями використання відповідних коштів протягом звітного періоду (сумарно за кожним напрямом використання); у спеціальній частині розкривається інформація по кожному внеску від кожної особи (при цьому вказується прізвище, ім'я, по-батькові фізичної особи, найменування юридичної особи, код ЄДРПОУ юридичної особи, ідентифікаційний код фізичної особи). До звіту (як до загальної, так і до спеціальної частин) включається звітність пов'язаних осіб.
20. Партії, які отримали кошти Державного бюджету на фінансування статутної діяльності, повинні додати до звіту висновок аудитора.
21. Звіт про надходження і використання коштів партією підлягає первинній перевірці органом контролю за фінансуванням партій, тривалість якої не повинна перевищувати 10 днів, крім випадку, якщо до звіту додано висновок аудитора – такий звіт первинній перевірці не підлягає. У разі виявлення у звіті неточностей і помилок, партія зобов'язана усунути помилки і неточності у строк, визначений органом контролю. За результатами первинної перевірки звіт розміщується для загального ознайомлення на офіційній веб-сторінці органу контролю. Після такого розміщення проводиться змістовна перевірка звіту органом контролю, строк якої не повинен перевищувати 60 днів. За результатами змістовної перевірки звіту орган контролю затверджує звіт, або повертає його партії з вимогою усунути недоліки, виявлені в процесі змістовної перевірки звіту, у визначений органом контролю строк, застосовуючи, у разі потреби, санкції за порушення. Після затвердження звіту, його загальна частина публікується в загальнодержавному друкованому ЗМІ з посиланням на адресу веб-сторінки, на якій розміщується звіт (повний варіант звіту); повний варіант звіту розміщується на веб-сторінці органу контролю. Партії зобов'язані надавати звіти про надходження і використання коштів (у повному обсязі) за запитом будь-якої особи.

22. Регулювання фінансування виборчих кампаній приводиться у відповідність до правил фінансування партій (щодо розміру та джерел внесків, відображення у звітності непрямих внесків).
23. Внески партій до власних виборчих фондів (виборчих фондів блоків, до складу яких входять відповідні партії) не підлягають обмеженням за кількістю і розміром перерахувань.
24. Граничний розмір виборчих фондів підлягає обмеженню на всіх виборах. Величина обмежень визначається з урахуванням досвіду попередніх виборів, за формулою яка являє собою добуток частини мінімальної заробітної плати, помноженої на кількість виборців на відповідних виборах.
25. Звіт суб'єкта виборчого процесу про джерела фінансування його участі у виборах та напрями використання коштів з цих джерел подається за певний строк до дня голосування (цей строк буде уточнено за результатами додаткового аналізу положень законів про вибори) та не пізніше визначеного відповідними законами про вибори строку після дня голосування. Такий звіт повинен містити інформацію про джерела прямих і непрямих внесків та напрями їх використання. Перший звіт підлягає первинній перевірці та оприлюдненню, другий звіт – первинній, та змістовній перевірці і оприлюдненню.
26. У Законі закріплюється положення, у відповідності з яким статут політичної партії повинен визначати порядок утворення та повноваження органу внутрішньопартійного контролю за фінансуванням партії.
27. Органом контролю за фінансуванням партій і загальнодержавних виборчих кампаній є ЦВК.
28. Перевірка законності використання партією коштів Державного бюджету України здійснюється ЦВК із залученням до перевірки Рахункової палати. Органи державної контрольно-ревізійної служби участі у перевірці законності використання бюджетних коштів не беруть. Рахункова палата та ЦВК здійснюють контроль лише за законністю використання коштів Державного бюджету, виділених на фінансування статутної діяльності партій; при цьому контроль за ефективністю використання таких коштів не проводиться.
29. Перевірка (первинна та змістовна) фінансування партій і загальнонаціональних виборчих кампаній здійснюється ЦВК. Перевірка (первинна та змістовна) фінансування виборчих кампаній на місцевому рівні здійснюється відповідними територіальними виборчими комісіями. ЦВК (а на місцевих виборах – територіальна виборча комісія) має виключне право застосовувати санкції за виявлені порушення. У разі, якщо виявлені порушення містять ознаки злочинів, ЦВК (на місцевих виборах – територіальна виборча комісія) передає інформацію про такі порушення до компетентних правоохоронних органів (до спеціального антикорупційного органу після його створення) для вжиття заходів у встановленому порядку.
30. Санкції за порушення у сфері фінансування партій і виборчих кампаній визначатимуться на підставі аналізу зарубіжного досвіду у цій сфері та аналізу чинного законодавства України, в окремих розділах Закону „Про політичні партії в Україні” та законів про вибори. Строки давності притягнення до відповідальності за порушення у сфері фінансування політичних партій та виборчих кампаній не можуть бути меншими за 5 років. Однією з санкцій може бути припинення державного фінансування партій.
31. Орган контролю за фінансуванням партій забезпечує просвіту громадян з питань фінансування партій, організовує підготовку (навчання) розпорядників виборчих фондів та працівників органів внутрішньопартійного контролю за фінансуванням партій.

32. Підставою для призначення особи розпорядником виборчого фонду партії, блоку, місцевої організації партії, кандидата на виборах є проходження ним обов'язкового навчання за програмою, затвердженою ЦВК.